

Türkiye’de Veteriner Fakültelerindeki Öğrencilerin Öğretim Üyelerinden Sağladıkları Sosyal Fayda Düzeylerinin Atkinson Eşitsizlik Endeksi Yaklaşımıyla Ölçümü

Murat ÇİFTÇİ

Trakya Üniversitesi, İİBF, Balkan Yerleşkesi, 22030, Edirne, Türkiye

**Sorumlu Yazar: Murat ÇİFTÇİ Trakya Üniversitesi, İİBF, Balkan Yerleşkesi, 22030, Edirne, Türkiye
e-posta: muratciftci77@hotmail.com, Tel:+90 544 839 36 76*

Geliş Tarihi /Received: 27.12.2010

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Veteriner Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal fayda düzeylerini Atkinson endeksi vasıtasıyla araştırmaktır. Çalışmada hem 2000-2001 hem de 2006-2007 öğretim yıllarında üç farklı kategorideki öğretim üyeleri için Atkinson endeksleri hesaplanmıştır. Hesaplanan endeks katsayıları, öğretim üyelerinin fakültelere dağılımlarının öğrenci sayılarına göre ciddi düzeyde dengesiz olduğunu ve öğrencilerin öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal faydadan ciddi kayıplarının mevcut olduğunu göstermektedir. Hesaplanan sosyal fayda düzeyleri 2000-2001 öğretim yılı için profesörlerden %65,9, doçentlerden %84,9, yardımcı doçentlerden %47,1 olmuş, 2006-2007 öğretim yılında ise bu oranlar %56,9, %51,6 ve %42,5’e düzeylerinde gerçekleşmiştir. Bu sonuçta 2000-2001 öğretim yılı için veteriner fakültelerinde görev yapan profesör başına düşen 36,5, doçent başına düşen 39,4 ve yardımcı doçent başına düşen 32,6 öğrencilik düzeyin aynı sırayla 55,4; 46,5; 69,3 öğrenci şeklinde hissedildiği şeklinde yorumlanabilir. Buna ek olarak 2006-2007 öğretim yılı için ise aynı sırayla 23,0; 37,3; 26,8 öğrencilik düzeyleri 40,5; 72,3; 62,9 öğrenci gibi hissedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atkinson endeksleri, veteriner hekimliği eğitimi, eğitim politikası, sosyal politika, kalkınma ekonomisi

ABSTRACT

THE MEASUREMENT OF SOCIAL UTILITY FROM ACADEMIC STAFF TO THE STUDENTS IN FACULTIES OF VETERINARY IN TURKEY WITH ATKINSON INEQUALITY INDEX

The aim of this study was to investigate level of social utility from academic staff to the students in faculties of veterinary in Turkey owing to Atkinson index. In the study, the Atkinson indices were calculated for three different kinds of academic staff (full professor, associated professor and assistant professor) both 2000-2001 and 2006-2007. The indices have found that there are inequalitive distribution of academic persons and that there are seriously loosing of social utility for the students from academic staff. Levels of social utility from full professors were 65.9% (for the 2000-2001 academic year) and 56.9% (for the 2006-2007 academic year), from associated professors were 84.9% (for the 2000-2001 academic year) and 51.6% (for the 2006-2007 academic year), from assistant professors were 47.1%

(for the 2000-2001 academic year) and 42.5% (for the 2006-2007 academic year). In addition, number of students per academician as full professor, associated professor and assistant professor was different between pure ratio and sensitive ratio (pure and sensitive ratios were 36.5-55.4 for full professor, 39.4-46.5 for associated professor, 32.6-69.3 for assistant professor in the 2000-2001 academic year; 23.0-40.5 for full professor, 37.3-72.3 for associated professor, 26.8-62.9 for assistant professor in the 2006-2007 academic year).

Key Words: Atkinson indices, veterinary medicine education, education policy, social policy, development economics.

Giriş

Bilgi toplumuna geçilen modern dünyada gerek kalkınma iktisadında gerekse sosyal politikada beşeri sermayeye ayrıcalıklı bir önem atfedilmektedir. Bu çerçevede yükseköğretimin önemi süratle artmaktadır. Her ne kadar tarım ve hayvancılığın toplam ulusal üretim içerisindeki payı azalmış olsa da, halen ülke ekonomisindeki önemli konumunu koruduğu bir gerçektir. Özellikle Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde Avrupa gıda kodeksine uyum sağlama zorunluluğuyla karşı karşıya kaldığı düşünüldüğünde, veteriner hekim ve ziraat mühendisi ihtiyacının giderek artacağını beklemek yerinde olacaktır. Bu çerçevede veteriner fakülteleri arasında öğretim üyeleri ile öğrenci sayılarının ne düzeyde dengeli dağıldığının sorgulanması ihtiyacı doğmaktadır.

Dengesiz dağılımın ölçümünde, Gini, Theil, Atkinson endeksleri gibi çeşitli katsayılardan yararlanılmaktadır (Chakravarty, 1996; Duro ve Esteban, 1998). Eşitsizlik endeksleri Gini tarafından 1912'de geliştirilen ve kendi adıyla anılan endekse başlamaktadır (Sen, 1973). Bölgesel dengesizliğin hesaplanmasında eşitsizlik endekslerinin kullanımı, Williamson tarafından gelirin bölgesel dağılım eşitsizliğine odaklandığı çalışmasıyla başlamıştır (Bhide ve Shand, 2000). Başlangıcında ve yaygınlaşmasında ağırlıklı olarak gelir dağılımı dengesizliğine yoğunlaşılmasına karşılık günümüzde eşitsizlik endekslerinden hemen her disiplinde yararlanılmaktadır (Çiftçi, 2008, 2009a, 2009b).

Eşitsizlik endeksleri eğitim alanında da kullanılmaktadır. Endekslerin eğitim alanında kullanımında özellikle öğrenim sürelerinin dağılımları üzerinde odaklanıldığı görülmektedir (Justino , 2004; Justino ve ark., 2004; Klasen, 2008; Siew ve ark., 2008). Ayrıca

eğitimde öğretmen / öğrenci dağılımlarındaki eşitsizliklerin ölçümünde de endekslerin kullanımı mevcuttur (Lanzi, 2007). Ulusal literatürde ise Çiftçi (2009a,b)'nin iki çalışması dışında eğitim alanında eşitsizlik endekslerinin kullanımı gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmada, 2000-2001 öğretim yılı ile 2006-2007 öğretim yılında Veteriner Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, Atkinson eşitsizlik endeksi yaklaşımı vasıtasıyla öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal fayda düzeylerindeki değişim konu alınmıştır.

Gereç ve Yöntem

Veri seti ve tasarımı

Çalışmada kullanılan veriler, ÖSYM'nin web sitesinde sunulan öğretim kurumları kılavuzlarından derlenmiştir. Verilerin en eskisi 2000-2001 öğretim yılı, en yenisi ise 2006-2007 öğretim yılı için mevcuttur. 2000-2001 öğretim yılında 16 veteriner fakültesi mevcutken, bu sayı 2006-2007 öğretim yılında 17'ye çıkmıştır. Ancak 2000-2001 öğretim yılında 16 fakülteden 3'ünde profesör, 2'sinde ise doçent kadrosunda öğretim üyesi bulunmadığından, Atkinson eşitsizlik endeksleri hesaplamalarında söz konusu öğretim yılı için profesör kadrosunda 13, doçent kadrosunda ise 14 fakülte arasındaki dağılımları hesaplanmıştır. Ayrıca öğretim görevlisi, uzman ve okutman kadrosunda görevlendirilmiş öğretim elemanı son derece sınırlı ve yerel düzeyde "birkaç fakülteyle sınırlı" olduğundan, araştırma görevlilerinin ise önemli bölümü özellikle 2006-2007 öğretim yılı için enstitülerde kadrolu bulunduğundan bu kadrolar için endeks katsayıları her iki öğretim yılı için de hesaplanmamıştır. Takdir edileceği

üzere kadrosu enstitülerde olan araştırma görevlilerinde kaçının veteriner fakültelerinde görev yaptığını ülke bütününde tespit etmek son derece güçtür. Özellikle dönemsel mukayese yapılması, birebir üniversitelerden bilgi teminini de ayrıca güçleştirecek bir etkidir. Diğer endekslerde ana kütle bütünü "birinci öğretim yılı için 16, ikinci öğretim yılı için 17" temel alınarak hesaplamalara gidilmiştir. Hesaplamalar profesör, doçent ve yardımcı doçent olmak üzere üç tür akademik personelden öğrenciler bütününe elde ettikleri sosyal fayda düzeyleri üzerine odaklanmıştır.

İstatistiksel yöntem: Atkinson eşitsizlik endeksi

Çalışmada kullanılan istatistiksel yöntem, Atkinson endeksidir. Atkinson endeksinin eşitsizlik endeksleri arasındaki gösterge kabiliyeti konusunda uluslar arası literatürde olumlu görüşler baskındır. Örneğin Harvey (2005) Gini katsayısı ile Atkinson endeksi

arasında yüksek ilişkinin olduğunu savunurken karşı tez olarak Garcia ve Molina (2001), en iyi göstergenin Atkinson endeksi olduğunu savunmaktadır. Salas (1997)'a göre de, standart refah içerikli eşitsizlik endekslerinden birisi olan Atkinson endeksinin performansı son derece tatminkârdır.

Bu çalışmada eşitsizlik endeksleri içerisinde Atkinson endeksinin kullanmayı tercih ettik. Çünkü ilk olarak eşitsizlik ölçümü için etik uygulamaların modern versiyonuna 1970'te Anthony Atkinson tarafından geliştirilen bu endeks öncülük etmektedir (Pedersen, 2004). İkinci olarak Atkinson endeksi değeri, aynı refah "fayda" seviyesinin eşit dağılım durumuna göre oluşan mevcut refah "fayda" kaybıyla bütünleştirildiğinde çok duyarlı bir yoksulluk endeksi konumuna erişmektedir.

Atkinson çalışmasında orijinal sosyal refah endeksi

$$I = 1 - \left[\sum_i \left(\frac{y_i}{\mu} \right)^{1-\varepsilon} f(y_i) \right]^{\frac{1}{1-\varepsilon}} \quad [1]$$

ile formüle edilmektedir (Atkinson, 1970). Buna göre y geliri, μ ortalama geliri, ε ise farklı gelir seviyelerinde gelir transferine duyarlılık düzeyini ifade etmektedir.

Üniversiteler arası eşitsizlik için Atkinson endeksi ise;

$$A_{(\Omega)} = 1 - \left[\frac{S_i}{S} \times \left(\sum_{i=1}^n \frac{P_i/S_i}{P/S} \right)^{1-\Omega} \right]^{\frac{1}{1-\Omega}} \quad \text{eğer } \Omega \neq 1 \quad [2]$$

ile formüle edilmektedir. Buna göre " $A_{(\Omega)}$ " endeksi, " P_i " i üniversitesindeki veteriner fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının sayısını, " \bar{P} " üniversitelerin veteriner fakültelerindeki ortalama öğretim elemanı sayısını tanımlamaktadır. " S_i " i üniversitesindeki veteriner fakültesinde öğrenim gören öğrenci sayısını ve " \bar{S} " üniversitelerin veteriner fakülteleri başına düşen ortalama öğrenci sayısını

tanımlamaktadır. " Ω " ise duyarlılık parametresidir.

Araştırmacılar Ω duyarlılık parametresine verecekleri değerde özgürdurler ve genel de hesaplama kolaylığı ve yüksek duyarlılığın olduğu gerekçesiyle 2 değerini vermektedirler (Öztürk, 2005). Bu parametre zenginden çok zengin olmayana fakirden çok fakir olmayana göre yeniden dağılımına mukayeseli duyarlılığı yansıtır. Daha yüksek Ω değeri, gelir dağılımı

transferinin daha düşük olan arka kısmındakilerin duyarlılığının daha yüksek hissedilmesini sağlar (Spatz, 2006). Arka kısımda kalan fakirlerdeki yeniden dağıtım, zenginlere göre ölçüsel bazda daha düşük olacaktır. Bunu standartlaştırır. Ayrıca endeksle sosyal fayda düzeyine ulaşılmaktadır. Üniversiteler arası eşitsizlikten kaynaklanan sosyal refah “fayda” kaybını rahat şekilde tespit etmek mümkün olmaktadır. Hesaplanan Atkinson değeri üniversiteler arasındaki eşit olmayan dağılımdan kaynaklanan sosyal refah kaybını tanımlamaktadır. Buna göre örneğin Atkinson endeks değeri 0.15 ise, üniversiteler arası eşit dağılım durumunda aynı sosyal refahın “faydanın” $[100*(1-Atkinson)]$ %85’inden şimdiki düzeyde sağlanacağı anlamını taşımaktadır (Regidor ve ark, 2003). Dolayısıyla Atkinson endeksi, diğer endekslerin

aksine bilim adamları için net şekilde elde edilen sosyal refah “fayda” düzeyini ve üniversiteler arası eşitsizlikten kaynaklanan sosyal refah “fayda” kaybını hesaplama imkânını vermektedir.

Bulgular

İlk olarak iki öğretim yılında akademik personelden öğrenci toplamının sağladığı sosyal fayda düzeylerini tespit etmek için Atkinson eşitsizlik endekslerinin hesaplanmasıyla analize başlanmıştır. Elde edilen bulgular, 2000-1 öğretim yılına göre 2006-7 öğretim yılında akademik personelin üniversitelere öğrenci mevcutlarına göre dağıtımlarında ciddi bir bozulmanın yaşandığına işaret etmektedir. En ciddi bozulmanın yaşandığı akademik personel grubu ise doçent doktorlar oluşturmaktadır.

Tablo 1. Atkinson endeks değerleri ve sosyal fayda düzeyleri (2000-1 ve 2006-7 öğretim yılları).

Table 1. Atkinson indices and value of social utility between 2000-1 and 2006-7 academic year.

Ünvan	2000-1 Akademik yılı			2006-7 Akademik yılı		
	Atkinson Endeksi	Sosyal Fayda %	n*	Atkinson Endeksi	Sosyal Fayda %	n*
Prof.	0,341	65,9	13	0,431	56,9	17
Doç.	0,151	84,9	14	0,484	51,6	17
Yrd. Doç.	0,529	47,1	16	0,575	42,5	17

* Hesaplamalarda kullanılan üniversite sayısı.

Prof.: Profesör, Doç.: Doçent, Yrd.Doç.: Yardımcı doçent

Veteriner fakültelerinde görevli akademik personelin öğrenci mevcutlarına göre üniversiteler arasındaki dağıtımlarında yaşanan dengesizlik, profesörlük kadrosundaki akademik personel için 2000-1 öğretim yılı için 175 olan kadro mevcudunun öğrenciler cephesinden Atkinson eşitsizlik yaklaşımına göre 115 kişi olarak hissedilmesine yol açmıştır. Yine 2006-7 öğretim yılında 332 kişiye yükselen profesörlük kadrosu, öğrenciler tarafından ancak 189 kişilik kadro düzeyinde hissedilebilmiş olup hissedilmeyen anlamına gelen hesaplanan kayıp 60’tan 143’e yükselmiştir.

Doçent doktor kadrosundaki akademik personel için ise 2000-1 öğretim yılı için 162 olan kadro mevcudunun öğrenciler cephesinden

Atkinson eşitsizlik yaklaşımına göre neredeyse tam duyarlılık düzeyine eşite yaklaşarak 138 kişi olarak hissedilmesine yol açmış, kayıpsa sadece 24 akademik personelle sınırlı kalmıştır. Ancak 2006-7 öğretim yılına gelindiğinde, önceki dönemin aksine ciddi bir bozulma ile karşılaşmış, 205 kişiye yükselen kadro adeti öğrenciler tarafından önceki öğretim yılının da altına gerileyerek sadece 106 kişilik kadro nispetinde hissedilebilmiştir. Yaşanan kayıp 99 kişiye ulaşmıştır.

Yardımcı doçent doktor kadrosundaki akademik personelden öğrencilerin sağladığı sosyal fayda düzeyleri incelendiğinde de diğer iki öğretim üyeliği kadrosuyla paralel bir gelişimle karşılaşmaktadır. 2000-1 öğretim yılında sayıları 196 olarak gerçekleşen yardımcı

doçentlerin öğrenci mevcutlarıyla uyumsuz dağıtılmaları sonucunda 92 kişilik öğrenci sayısı ile doğru orantılı dağıtılan yardımcı doçent kadrosu mevcudu kadar öğrencilere sosyal fayda sağlayabilmişler, diğer bir deyişle hissedilmişlerdir. Bu bulgu, yardımcı doçentlerin yarıdan fazlasının dengesiz dağıtım

sebebiyle hissedilememesi anlamına gelmektedir. Bir sonraki analiz dönemi olan 2006-7 öğretim yılına bakıldığında, dengesizlikten kaynaklanan sosyal fayda kaybının daha da şiddetlenerek arttığı görülmektedir.

Tablo 2. Gerçekleşen ve hissedilen öğretim üyesi miktarları (2000-1 ve 2006-7 öğretim yılları).

Table 2. Number of academicians as reality and sensitivity levels between 2000-1 and 2006-7 academic year.

Unvan	2000-1 Akademik yılı				2006-7 Akademik yılı			
	Ham miktar	Sosyal Fayda	Yapılan- dırılmış miktar	Hesaplanan kayıp	Ham miktar	Sosyal Fayda %	Yapılan- dırılmış miktar	Hesaplanan kayıp
Prof.	175	65,9	115	60	332	56,9	189	143
Doç.	162	84,9	138	24	205	51,6	106	99
Yrd.Doç.	196	47,1	92	104	286	42,5	122	164

Prof.: Profesör, Doç.: Doçent, Yrd.Doç.: Yardımcı doçent

Bir sonraki aşama olarak, hesaplanan sosyal fayda düzeylerine göre düzeltilmiş akademik personel sayılarına dayanarak akademik personel başına düşen öğrenci sayısının hesaplanarak analiz edilmesi yolu takip edilmiştir. Atkinson yaklaşımıyla düzeltme yapılmadan önce, 2000-1 öğretim yılında 6389 öğrencinin öğretimini gerçekleştiren 175 profesör doktor, 162 doçent doktor ve 196 yardımcı doçent doktor mevcudu varken; 2006-7 öğretim yılında 7652 öğrencinin öğretimini gerçekleştiren profesör doktor sayısı 332'ye, doçent doktor sayısı 205'e yardımcı doçent sayısı ise 286'ya çıkmış olup, öğretim üyeleri başına düşen öğrenci sayılarında ciddi bir iyileşmenin yaşandığı görülmektedir. Bu çerçevede 2000-1 öğretim yılında profesör doktor başına düşen öğrenci sayısı 36,5; doçent doktor başına düşen öğrenci sayısı 39,4; yardımcı doçent doktor başına düşen öğrenci sayısı 32,6 iken; 2006-7 öğretim yılında bu miktarlar aynı sırayla 23; 37,3; 26,8 olarak gerçekleşmiştir. Halbuki Atkinson yaklaşımına göre öğrenci sayısına göre daha çok akademik personelin bulunduğu üniversitelerdeki akademik personel artışı, öğrenci sayısına göre daha az akademik personelin üniversitelerdeki akademik personel artışına göre öğrencilerine daha az sosyal fayda sağlayacaktır. Bu prensibe

göre düzeltme yapılarak üniversitelerdeki veteriner fakültelerinde öğrenim gören öğrenci sayısı ile dengesiz biçimde akademik personelin dağıtılmasından kaynaklanan sosyal fayda kaybı hesaba katıldığında, akademik personel artışından sağlanan söz konusu iyileşmenin son derece düşük düzeyde gerçekleştiği sonucuyla karşılaşılmaktadır. Bu çerçevede düzeltilmiş "hissedilen" akademik personel miktarı esas alındığında, 2000-1 öğretim yılında profesör doktor başına düşen öğrenci sayısı 55,4; doçent doktor başına düşen öğrenci sayısı 46,5; yardımcı doçent doktor başına düşen öğrenci sayısı 69,3 iken; 2006-7 öğretim yılında bu miktarlar aynı sırayla 40,5; 72,3; 62,9 olarak gerçekleşmiştir. Öğretim üyesi arzında yaşanan artış ciddi boyutlara ulaşmıştır. Sadece altı yıl gibi kısa bir zaman dilimi içerisinde profesör doktor kadrosunda görevli akademik personel sayısında %89,7'ye varan artış yaşanmış, bu artış yardımcı doçent doktor kadrosunda %45,9'a ulaşmış, doçent doktor kadrosunda ise %26'yı aşmıştır. Aynı dönemde öğrenci sayısındaki artış ise %20'nin altında kalmıştır. Ancak akademik personelin öğrenci sayısı ile dengeli dağıtılmamasından kaynaklanan öğrencilerin sosyal fayda kaybından dolayı, bu iyileşme yeterince hissedilememektedir.

Tablo 3. Gerçekleşen ve hissedilen öğretim üyesi başına düşen öğrenci miktarları (2000-1 ve 2006-7 öğretim yılları).
Table 3. Number of students per academician as reality and sensitivity levels between 2000-1 and 2006-7 academic year.

Unvan	2000-1 Akademik yılı			2006-7 Akademik yılı			2000-1=100 Endeksi		
	Ham miktar	Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı		Ham miktar	Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı		Ham miktar	Ham oran	Duyarlı oran
		Duyarlı oran			Duyarlı oran				
		Ham oran	Duyarlı oran		Ham oran	Duyarlı oran			
Prof.	175	36,5	55,4	332	23,0	40,5	189,7	63,1	73,1
Doç.	162	39,4	46,5	205	37,3	72,3	126,5	94,6	155,7
Yrd.Doç.	196	32,6	69,3	286	26,8	62,9	145,9	82,1	90,8

Prof.: Profesör, Doç.: Doçent, Yrd.Doç.: Yardımcı doçent

Tartışma ve Sonuç

Beşeri sermaye yaratımının temel aracı konumunda yer alan yükseköğretim planlanması son derece güç ve pek çok boyutu olan bir konudur. Bir yandan toplumda oluşan ek ihtiyaçların karşılanması için daha çok yetişmiş eleman yetiştirme yoluna gidilirken, diğer yandan verilen eğitimin kalitesini yükselterek öğrenim süresince vasıfsal gelişimin artırılmasını sağlamak da gerekir. Bu noktada yükseköğretimde en önemli fonksiyona sahip olan vasıf geliştirici unsurların başında ise, kuşkusuz akademik personel gelmektedir. Akademik personelin yükseköğretim sürecinde öğrencilerin vasıfsal gelişimlerini desteklemesinde ise iki önemli unsur mevcuttur: Niteliksel ve niceliksel artış.

Niteliksel artışın tespiti çok kolay değildir. Daha çok akademik personelin yaptığı yayınlar, aldığı patentler, yönettiği doktora ve belirli ölçüde de yüksek lisans tezleri ölçüm için referans alınabilir. Ancak bu niteliksel özelliklerin belirli bir asgari düzeyi sağlaması da çoğu kez yeterli olabilmektedir. Çünkü yükseköğretim bu ilk aşamasında daha çok öğrencinin mesleki bilgi birikimini edinmesi ilk hedeftir. Uzmanlıkta ancak mezuniyet sonrasında yapılan ilave lisansüstü öğrenimle mümkün olabilmektedir. Ayrıca veteriner hekimlik gibi bir alanda öğretim üyeliğine yükselme ve ilerleme de oldukça yüksek standartları zaten gerektirmektedir. Örneğin doçentlik sınavında atıf endekslerinde taranan dergilerde yayın verme şartı sürmektedir.

Dolayısıyla özellikle de yüksek standartları tutturmanın yükselmeye zorunlu olduğu veteriner hekimlik alanında akademik personel sayısını arttırmak temel politika olmalıdır. Ancak bu sayede öğretim üyesi öğrencilerine daha geniş zaman ayırabilecek, böylece öğrencilerin mesleki birikimlerini sağlamada daha etkili katkı sağlayabilecektir.

Karşılaştırma yapılan iki dönem arasında geçen altı yıllık zaman dilimi içerisinde ülkemizde veteriner hekim öğretiminde akademik personel arzında sağlanan yüksek artış umut vaat edicidir. Ancak sadece akademik personel arzını arttırmak yeterli değildir. Aynı zamanda artışı, okullardaki öğrenci mevcutlarıyla dengeli şekilde dağıtarak arttırmak gereklidir. Bu açıdan bakıldığında akademik personel arzında sağlanan artışın, öğrenciler açısından yeterince yüksek sosyal fayda sağlayabilecek düzeyde dengeli dağıtılmadığı, hatta mevcut dengesizliğin 2006-7 öğretim yılında altı yıl öncesine göre daha da arttığı dikkat çekmektedir. Bu durum öğrencilerin öğretim üyelerinden elde ettikleri sosyal fayda düzeyinin düşmesine yol açmaktadır. Öğretim üyelerinin öğrenci sayılarıyla daha dengeli dağıtılmalarına ihtiyaç vardır.

Veteriner hekimlik eğitiminde, öğretim üyelerinin fakültelerdeki dağılımlarında öğrenci mevcutlarıyla dengeli dağılıma düzeyindeki altı yılda yaşanan genel kötüleşmeye ek olarak, 2008 yılı için diğer bazı branşlardaki fakülteler arasındaki denge düzeylerine göre de benzer

olumsuz sonucun mevcudiyeti ile karşılaşılmaktadır. Birbirine yakın dönemler arasında ve aynı yöntem kullanılarak hazırlanan iki farklı çalışmada, orman fakülteleri ve eczacılık fakültelerinde 2008 yılında öğrencilerin öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal fayda düzeylerinin genel olarak 2007 yılında veteriner fakültelerindeki öğrencilerin öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal fayda

düzeylerine göre daha avantajlı konumda oldukları dikkat çekmektedir. Dolayısıyla altı yıllık zaman diliminde “2001 – 2007” öğretim üyelerinin fakülteler arasındaki dağılımlarında en dezavantajlı durumun, söz konusu üç farklı branştaki fakülteler arasında veteriner fakültesi olduğu yorumunu yapmak mümkün olmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Orman fakülteleri, eczacılık fakülteleri ve veterinerlik fakülteleri arasında öğrencilerin öğretim üyelerinden sağladıkları sosyal fayda düzeylerinin karşılaştırması (2001 ve 2007-2008 öğretim yılları).

Table 4. Comparison for social utility from academicians to students among faculties of forestry, pharmacy and veterinary (2000-1 and 2007-8 academic year).

Unvan	2001			2007/2008		
	Orman F. *	Eczacılık F. **	Veteriner F. ***	Orman F. *	Eczacılık F. **	Veteriner F. ***
Prof.	62,9	89,0	65,9	80,2	63,2	56,9
Doç.	99,9	68,4	84,9	74,8	82,8	51,6
Yrd.Doç.	70,7	83,2	47,1	60,6	77,9	42,5

* Çiftçi M. 2009a; ** Çiftçi, 2009b., *** Tablo 1 (Veteriner F. için 2006-7; Orman ve Eczacılık F. için 2007-8

Dengeli dağılımın sağlanabilmesinde, Yüksek Öğretim Kurumu'nun son kararı doğrultusunda oluşturulacak öğretim üyelerinin üniversiteler arası rotasyonu bir yoldur. Söz konusu uygulamanın sorunun çözümünde ancak geçici katkı sağlama imkânı bulunmaktadır. Dolayısıyla sorunun temelden çözümünde, öğretim üyesi açığı bulunan veteriner fakültelerinde istihdam edilmek üzere yurt içi ve yurt dışı doktora ve doktora sonrası eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması daha yüksek düzeyde yarar sağlayabilir. Ayrıca akademik yükselmelerde gerekli olan yayın üretimlerinde öğretim üyelerinin eser hazırlama süreçlerinde gerek laboratuvar ve diğer akademik araştırma maliyetlerinin karşılanması gerekse de eserlerin yayın kuruluşlarına gönderilmeleri öncesinde deneyimli akademisyen gruplarınca incelenmesi ve bu sayede eserlerin geliştirilmeleri için öneri ve desteklerin sağlanması da yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

- Atkinson, A.B., 1970.** On the measurement of inequality. *Journal of Economic Theory* 2, 244-263.
- Bhide, S., Shand, R., 2000.** Inequalities in income growth in India before and after reforms. *South Asia Economic Journal* 1(1), 19-51.
- Chakravarty, S., 1996.** A measurement of spatial disparity: The case of income inequality. *Urban Studies* 33 (9), 1671-1686.
- Çiftçi, M., 2008.** Ülkelerarası küresel eşitsizlikte uzun dönemli bozulma (1950-1998). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1 (5), 156-179.
- Çiftçi, M., 2009a.** Türkiye’de Orman Fakültelerindeki Öğrencilerin Öğretim Üyelerinden Sağladıkları Sosyal Fayda Düzeylerinin Atkinson Eşitsizlik Endeksi Yaklaşımıyla Ölçümü. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi* 11 (16), 13-23.
- Çiftçi, M., 2009b.** Türkiye’de Eczacılık Fakültelerindeki Öğrencilerin Öğretim Üyelerinden Sağladıkları Sosyal Fayda Düzeylerinin Atkinson Eşitsizlik Endeksi

- Yaklaşımıyla Ölçümü. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi 29 (1), 45-59.
- Duro, J.A., Esteban, J., 1998.** Factor decomposition of cross-country income inequality, 1960-1990. *Economics Letters* 60, 269-275.
- García, I., Molina, J.A., 2001.** The effects of region on the welfare and monetary income of Spanish families. *Urban Studies* 38 (13), 2415-2424.
- Harvey, J., 2005.** A note on the 'natural rate of subjective inequality' hypothesis and the approximate relationship between the Gini coefficient and the Atkinson index. *Journal of Public Economics* 89, 1021-1025, 2005.
- Justino, P., 2004.** Empirical applications of multidimensional inequality analysis. Prus WP, 23, Brighton.
- Justino, P., Litchfield, J., Niimi, Y., 2004.** Multidimensional inequality analysis: An empirical application to Brazil. Prus WP, 24, Brighton.
- Klasen, S., 2008.** Economic growth and poverty reduction: Measurement issues using income and non-income indicators. *World Development* 36 (3), 420-445.
- Lanzi, D., 2007.** Capabilities, human capital and education. *Journal of Socio-Economics* 36, 424-435.
- Öztürk, L., 2005.** Bölgelerarası gelir eşitsizliği: İstatistikî bölge birimleri sınıflandırması'na (İBBS) göre eşitsizlik indeksleri ile bir analiz, 1965-2001. Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 10, 95-110.
- Pedersen, A.W., 2004.** Measurement inequality as relative deprivation: A sociological approach to inequality. *Acta Sociologica* 47, 31-49.
- Regidor, E., Calle, M.E., Navarro, P., Dominguez, V., 2003.** Trends in the association between average income, poverty and income inequality and life expectancy in Spain. *Social Science and Medicine* 56, 961-971.
- Salas, R., 1997.** Welfare-consistent inequality indices in changing populations: The marginal population replication axiom: A note. *Journal of Public Economics* 67, 145-150.
- Sen, A.K. 1973.** On economic inequality. Oxford University Press, Oxford, UK.
- Siew, A., Lim, K., Tang, K.K., 2008.** Human capital inequality and the Kuznets Curve. *The Developing Economies* 46, 26-51.
- Spatz, J., 2006.** Poverty and inequality in the era of structural reforms: The case of Bolivia. Springer Verlag, Berlin.